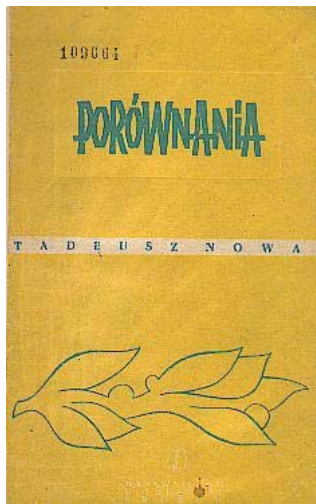

Strony internetowe Roberta Kolebuka

✉ kolebukr@poczta.onet.pl ✉

Tadeusz Nowak

Porównania

Kraków 1954, "Wydawnictwo Literackie"

Okładkę zaprojektował: Adam Młodzianowski
Nakład: 1000+175 egz.

Spis treści:

- Porównanie
- Skrzypce
- Wesele
- Kolęda
- * * * [Kiedyż ja z burzą będę na ty...]
- Gniazdo
- Ogrodnik
- Chińskie dziewczęta
- Śnieg
- Pamięci partyzantów radzieckich
- O Leninie z Tatr
- On żyje wśród nas
- Ta sama partia
- Wspomnienia
- Ludzie łagodni
- Nad Dunajcem
- Moi najbliżsi
- Słowo legendy o Krakowie
- Do Madonny
- Zbożny interes
- Pogawędka na drodze
- W miasteczku
- W kawiarni
- Żołnierz Polski Ludowej mówi

- [List z Ameryki do mojej matki](#)
- [Nauka](#)
- [Przypowieść o Niemcach](#)
- [Czuwanie](#)
- [Ballada nadwiślańska](#)
- [Kowal](#)
- [Wspomnienie](#)
- [Opowieść przed 1 Maja](#)

Porównanie

Ojcu - w dzień święta lipcowego

Każdy z nas miał dostać w spadku
zagon piachu i do spółki
ocalały dom po dziadku,
a najstarszy - flet pradziada
co wesele przepowiada.

Tak jak mogłeś, ojcze, posag
rozdzieliłeś między dzieci:
czworo miało chleb bandosa
jeść, a piąte w karczmie świecić.

I dźwigalibyśmy pieśni
z kromką chleba i z cepami,
gdyby nor fornalskich wcześniej
nie strzaskano pociskami.

Jeden z nas ojczyzny broni,
trzech z książką czuwa u skroni,
a najstarszy syn jak może
wiejskiej pieśni ugór orze.

[Spis treści](#)

Skrzypce

Janowi Jaźwiewowi

Od lat na sosnowej ścianie

**Śpią skrzypce - ojcowskie kochanie
chodzące od karczmy do karczmy
po prośbie jak żebrak jarmarczny.**

**Gdy skrzypiec rękami dotykam,
pod ręką pulsuje muzyka
jak źródło, co w ciemnym parowie
wytrysło, lecz nikt się nie dowie,
że niegdyś stąd piły jelenie
chłód wody i lasu westchnienie.**

**Te pieśni, co dawno umarły
i siebie się same zaparły,
żyć będą, bo w nich się zamyka
ból ludzki jak w twarzy pomnika.**

**Ta nuta płaczliwa, co zgrzyta
jak kamień o końskie kopyta
i śmieszna, bo trochę weselna,
żebracka i trochę kościelna,
nie zgaśnie jak okwiat jabłoni,
bo trysła modrzewiem spod dłoni
pradziada - i spadła na syna
i barki ugina.**

**Podobno już pradziad na flecie
dorabiał na życie. Grał pieśni
tak pięknie, że w całym powiecie
za kunszt go cenili współcześni.
Mówili, że gdy się zachłyśnie
melodią, to śpiewa jak wilga
wplątana w świetlistość czereśni.**

**Pamiętam, jak ojciec brał skrzypce
pod pachę i porą świtania
odchodził za lasu horyzont,
nie bacząc, że zbliża się lipiec
i w polu pszenica podzwania.**

**Gdy drogi śnieg zawiał i drzewa
pękały od mrozu w ogrodzie,
mój ojciec mnie uczył, co śpiewa
w tych deskach skleconych niezdarnie
i drzałem w jesiennej pogodzie,
czy ciepło nas karczmy przygarnie.**

**I piłem, co ludzie stawiali:
siwuchę i gorzkie docinki
i czułem, jak miedziak mnie pali
wciśnięty ukradkiem do ręki.**

**Po latach, gdy skrzypiec dotykam,
pod ręką pulsuje muzyka,
lecz nuta płaczliwa się zmienia
i kipi jak źródło płomienia.**

[Spis treści](#)

Wesele

**Przez las pędzi wesele.
Bas dudniący i flet -
stroją pieśni i wnet
zagrzmi taka muzyka,
że od sosny do świerka
las zatańczy oberka.**

**Przez las pędzi wesele,
dudni droga ubita
to po sercu twym chłopcze,
pędzą końskie kopyta.**

**Przez las pędzi wesele
i grzmi w lesie muzyka
im na radość, a tobie
oczy nocą zamyka.**

**Była wiosna i we mnie i wszędzie,
jakiej jeszcze nie było i nigdy
w moim sercu zabitym nie będzie.
Ptak zaśpiewał nad wodą, ptak - gałąź
giął do ziemi, a w pieśni kipiało
takie srebro i takie niebiosa,
jakbyś z tęczy je ciosał.**

**Nauczyłem się pieśni
jakich ludzie nie znali,
choć może ode mnie
bardziej w życiu kochali.**

**Nie kochali. Nie mogli.
Ich kochano, bo w ręce
mieli srebro, a u mnie
było tylko w piosence.**

**Ale mnie też kochano.
Moje oczy i usta,
twarz i szyję do bólu
całowały jej wargi.
Ale dzisiaj jej nie ma
i już nigdy nie będzie.**

**Bo ją drogo sprzedano.
A ja byłem parobkiem
i jej dzieciom na wiano
dałbym piekło i młotkiem
biedę w kuźni klepaną.**

**Piekło. Dla nich mam piekło
kmieciów nieba i roli.
Nie dlatego, że serce
moje w popiół i dym
obrócili. Mnie boli
ich bezprawne bogactwo,
co jej miłość urzekło.**

**Ptak zaśpiewał nad wodą, ptak - gałąź
giął ku ziemi, a w pieśni zagrzmiało:**

**Przez las pędzi wesele,
dudni droga ubita -
po mym sercu, dziewczyno,
pędzą końskie kopyta.**

**Ale uczę się pieśni,
które wiodą współcześni
do ataku na wroga.
A w tej pięknej żołnierce
płacą sercem za serce.**

[Spis treści](#)

Kolęda

Po żebrackiej kolędzie
chodziliśmy z turoniem.
Pochwalona niech będzie
noc w baraniej czamarze,
wiatr skostniały nad głową
i sosnowe lichtarze.

Chodziliśmy omackiem
z dobrą gwiazdą u czoła,
a za nami wiatr wołał
i mróz wilkiem przed nami
ciął ostrymi szczękami
białe słupy zamieci.

Las. W gajówce się świeci,
będzie placek i będzie
srebrny grosik w sakiewce,
bo są srebrne w kolędzie -
jak w ludowej przyśpiewce
nuty, dzwonki i bas.

Śnieg śpi w lesie, śpi las,
drzemią prawa niedźwiedzie
i gajówka się rygłem
przed kolędą zaparła,
a nam skacze do gardła
płacz żebracki i wstyd.

Oto sypie się świt
z drzew wysokich i pędzi
w srebrnych dzwoneczkach żołędzi
oddział leśnych żołnierzy.
Myśmy wtedy myśleli,
że to jadą anieli.

A to dukłą bezsenną
partyzanci jechali.
Wiatr jak blachę - noc ciemną
skręca w palcach kościstych,
ale w krymce dowódcy
dobra gwiazda się pali.

Wujku, może kolędę
z dzwoneczkami pasterzy
i pieśń, która się żali,

**że na sercu śnieg leży,
a wiatr sięga pa szyję
i pięściami w twarz bije? -**

**Dajcie pieśni, a takie,
żeby z czapką na bakier
las zatańczył oberka,
aby duszę i serce
było widać w żołnierce
jak na dłoni lusterka.**

**Bierzcie pieśni, niech będzie
pochwalona w kolędzie
broń pod nocą grudniową -
a gdy trzeba, to z wami
z nożem, z pałąką dębową
kolędować pójdziemy.**

**Nie poszliśmy. Lecz poszli
kolędować dorośli
i nam odtąd do gardła
już nie skacze pogarda
i żebracki wstyd.**

[Spis treści](#)

* * * [Kiedyż ja z burzą będę na ty ...]

**Kiedyż ja z burzą będę na ty
i ptak na ręce mojej siedzie
i wiersz do blasku wyślę w swaty,
kiedyż to będzie?**

**I będą chodzić do mnie ludzie
prosto ze żniw skwarne lipca,
aby się napić z chłodnych źródeł
pieśni na skrzypcach.**

[Spis treści](#)

Gniazdo

**Gdy dąb podcięty spadnie
na stromy kabłąk stoku,
z żywicy drwał obetrze
siekierę i odetchnie.**

**Wzdyma się, zanim zasypie
wycięty pień powietrze
po gałąź, gdzie uwiła
gniazdo ze śpiewu wilga.**

**Zabiłem śpiew - drwał mówi -
bo gniazda nie dojrzałem,
a przecież tak uważnie
szukam ich i zdejmuję.**

**Nazwiecie go dziwakiem,
a on chciał odjąć pracy
ptasiego płaczu ból.**

[Spis treści](#)

Ogrodnik

**Jest jakaś zalotność kobieca
W tym chłopie niedźwiedzim na pozór,
gdy światło jabłoniom zaleca
i winny szczep chroni od mrozu.**

**Widziałem, jak dzieci ukradkiem
zerkały do sadu - i dziadkiem
przezwały mężczyznę, co strząsał
owoce dorodne jak słońca.**

**Patrzyłem, jak waży na dłoni
ogrodnik renety o woni
soczystej - i jabłka królewskie
rozdaje urwisom.**

[Spis treści](#)

Chińskie dziewczęta

Zespołowi Pieśni i Tańca Chińskiej Republiki Ludowej

**Do tego tańca nic nie trzeba
dodać. To sztuka doskonała.
Ruch i muzyka. A muzyka
jest pieśnią dłoni, stóp i ciała.
Do tego tańca nic nie trzeba
dodać. Ten taniec snu dotyka.**

**Do tego tańca dodać trzeba...
I oto jeden ruch i miecze
odlane w tańcu tną powietrze,
jak niegdyś mandarynów głowy
cięży pod ton i gniew ludowy.**

**Ostatni ruch i miecz opada.
Kwitnie herbata i do pieśni
piękne dziewczęta z Kraju Smoka
rzucają kwiat, o jakim nie śni
żadna z pisanych dotąd pieśni.**

**Do tego tańca nic nie trzeba
dodać. A jeśli ktoś się waży
dorzucić granat do ich tańca,
opadnie śmiech z dziewczęcych twarzy,
stężeje ruch ich drobnych dłoni
i pieśń powoła lud do broni.**

[Spis treści](#)

Śnieg

**Powoli sypie śnieg jesienny
i tam, gdzie jeszcze wczoraj sad
mruczał jak niedźwiedź w lesie ciemnym,
trwa biała cisza i z gałęzi
kropla po kropli kapie światło.**

**Białe pagórki - siwe konie
drzemią u drzew w baśniowym szronie,
póki na grzbiety im nie wskoczą
dzieci - i płozy sań łomocą
w kosmate boki gór.**

**Wtedy w kotlinie kipi śmiech
i biała cisza z drzew się sypie
jak sen z dotkniętych ręką skrzypiec
i na otwartych ustach gaśnie
baśń.**

**O takiej porze, kiedy żuraw
skrzypi i świeci stara grusza,
chiński ochotnik w las wyrusza,
staje za drzewem, rzuca granat
i w ogniu grzęźnie czołg.**

**Może zasypie cisza biała
na ziemi krew i martwe ciała,
lecz gaśnie śnieg na ustach matek
i biały bęben ziemi warczy
na gniew, a gniewu matkom starczy.**

**Powoli sypie śnieg jesienny
i stóp żołdackich ślad odciska,
po śladach dotrze jarem ciemnym
żołnierz i w serce wroga z bliska
ugodzi stal.**

1952

[Spis treści](#)

Pamięci partyzantów radzieckich

**Tu na biwaku w sosnowym cieniu
spali i mocną machorkę ćmili.
Gdy wiatr ucicha, w leśnym westchnieniu
słyszę ich śpiew. Tu niebo pili
leżąc na wznak.**

**I choć z ich życia szczegółów brak,
ogniem z nasypu zdarte wagony
świadczą, że w gęsty kłęb nocy wbici
śmierć zadawali wrogom, swym życiem
płacąc za każdy pociąg strącony.**

**Tą leśną ścieżką szli do ataku
pomiędzy ptasią porą świtania**

**i choć gniótł barki ciężar plecaków,
a ścieżka była ścieżką rozstania,
jakby się niebo z hukiem zatrzaśło,
żywi podnieśli zabitych hasło.**

**Chciałbym, lecz nigdy już się nie dowiem,
pod jakim światłem jabłoni żyli,
jak nazywali w dzwoniącej mowie
usta swych dziewcząt, gdy je pieścili -
chciałbym, lecz nigdy już się nie dowiem.**

**Lecz wiem, jak oni ginąc wiedzieli,
że jeśli niebo nad nimi pryśnie -
syn sznur na szyi wroga zaciśnie.**

[Spis treści](#)

O Leninie z Tatr

**W załomie skały ciemny jałowiec
trzaska w ognisku i strzeże owiec,
a nad płomieniem słowo po słowie
rośnie o Tobie długa opowieść.**

**Przekazywana z ojca na syna
tak, się powoli staje legendą
opowieść, co się od słów zaczyna
□był tu, lecz dzieci □jest mówić będą tu□,**

**Chodził i słuchał szeptu strumienia,
czarnego wiatru i skał oddechu
i u pasterzy baśni, co zmienia
bolesne rysy w zmarszczki uśmiechu.**

**Nie znał przełęcz i górskich ścieżek,
gdzie noc ze stadem owiec się pasie,
lecz wiedział, czemu ciemni pasterze
żyją w podszytym wiatrem szałasie.**

**I jeszcze wiedział, pod jaką skałą
oddycha światło, co czasem w pieśni
górskiej gorącym srebrem kipiało,
póki nie spadło z bielą czereśni.**

**Nic stąd nie zabrał prócz górskiej ciszy,
a dał pasterzom wszystko, co może
dać pieśń pisana wśród towarzyszy
strumieniem światła w granitu korze.**

[Spis treści](#)

On żyje wśród nas

**Nocą na zmianę przy aparacie
czuwam, a obok śpią towarzysze.
Nie wierzę słowom, choć w słowach słyszę
rosnący ból.**

**Widziałem starca, który o zmroku
siedząc na progu z wnuczką wspomina,
jak strącał kolbą cesarstwa cokół,
a był żołnierzem armii Stalina.**

**Znam Koreankę, której zabito
męża i w ogień rzucono syna.
Szuka morderców bronią pancerną,
bo jest żołnierzem sprawy Stalina.**

**Nie będzie dźwigać bólu pieśń rzewna,
choć nam zbyt wielki ciężar gnie barki
i w rękach ludu przetrwa broń Twoja,
bo jest nierdzewna.**

[Spis treści](#)

Ta sama partia

**Z opowieści szubienica
pozostała w mej pamięci
i dławiąca tłum konnica.
Pod dzwonnica stali święci.**

**A na strychu mego dziadka
ołowiane są kajdany
i wzywają je na świadka**

bunty chłopów pańszczyźnianych.

**Były jeszcze ścieżki leśne
i wśród lasów tajne wiece
i zebrania niewspółczesne,
gdzie czuwały sosen świece.**

**Jedno z lat tych pozostało,
co się z życiem moim zrosło,
jak się zrasta kość i ciało
i z głęboką wodą wiosło:
Partia, którą rozstrzelano
w strajku, w lesie i pod ścianą,
ale Partia wiecznie żywa,
co śmierć przeciw śmierci wzywa.**

**Wszystko oddam, co dać mogę -
życie moje Partia bada.
Gdybym rzucił cień na drogę
swoją, ojca i pradziada,
niech mnie zetnie własna zdrada.**

**Będę tym, kim zawsze jestem:
synem ludu z krwi i kości,
a żołnierzem będę, jeśli
Partia zechce. Wróg litości
w moich oczach nie zobaczy.**

[Spis treści](#)

Wspomnienia

**Wspomnienia też się liczą.
Trzeba je z pyłu czyścić,
bo w nich jest dzień miłości
i lata nienawiści.**

**I jeszcze pieśń majowa
pod zdartą flagą nieba
i urywane słowa,
o których nie potrzeba
mówić, bo same dzwonią,
gdy się ich dotknie dłonią.**

**I są świecące twarze
w powietrza pniu ciosane
i z nich mi każda każe
do walki iść, by nigdy
nie były nasze drogi
z czołgów i dział odlane.**

Spis treści

Ludzie łagodni

**Ludzie łagodni, ludzie cisi
klną się na światło bieli sadu,
a kiedy brak im w sercu ładu,
kropią ich świętą wodą mnisi
i są spokojni ludzie cisi.**

**Chodzą wpatwienie w źródło smutku,
ale ich cieszy skrawek ziemi,
gdzie zarabiają powołutku
na chleb codzienny z dziećmi swymi
ludzie łagodni, ludzie cisi.**

**Żal im na własnej miedzy zmierzchu,
w który jest wbita kosa krzywa
na znak rozmowy w końcu żniwa,
a kiedy wróżą porę deszczu,
niepokój w ludzi cichych sływa.**

**Boją się nawet swego cienia,
by się na cieniu tym nie potknąć
i w czasie rozmów patrzą w okno,
aby nie widzieć jak się zmienia
ich cień w bolesny znak cierpienia.**

**Ludzie łagodni, ludzie cisi
wierzą na słowo starej bajdzie,
że ich na starość kostur znajdzie
bez kromki chleba i bez roli,
a to łagodnych ludzi boli.**

**Ludzie łagodni, ludzie cisi
będą tak stać przy oknie niemi,**

**dopóki syn ich skrawków ziemi
nie stopi w jeden kruszec żniwa,
a miedz ubywa, wciąż ubywa.**

**Ludzie łagodni, ludzie cisi
nie przyjdą do nas z dobrym słowem
i będą kłaść na próg podkowę
i będą wierzyć w bełkot lisi,
dopóki w nas nie dojrzą siebie.**

[Spis treści](#)

Nad Dunajcem

**Jeszcze upłynie wiele wód,
stopi się kamień w ogniu tęczy,
a wtedy sierp co w zbożu dźwięczy,
wyrzuci lud.**

**I nad Dunajcem wstanie dzień
w huku motorów, w grzmocie pieśni
i koło domów zaszeleści
ogrodów cień**

**Ale wpierw z klęczek wstanie wieś
wietrząca smutek obok smutku,
a to się dzieje powolutku
i składa w pieśń.**

[Spis treści](#)

Moi najbliżsi

Chłopom pracującym w Nowej Hucie

**Przyjeżdżali z Podhala
chłopi troski i smutku
i po mieście chodzili
jak niedźwiedzie w ogródku.**

Dotykali nieufnie

**domów (może się zwałą?)
- Domy stały pokornie
pod betonem i stalą.**

**Z twarzy chłopów opada
parobczańska pokora
i nieufność pradziada
służącego po dworach.**

**Robotnicy z Podhala,
chłopi z leśnych pustkowi
rządzą miastem - i miasto
przekazują ludowi.**

[Spis treści](#)

Słowo do legendy o Krakowie

**Kto zwoził kamienie
i blachy miedziane
na zamki i baszty
z italska pisane,
kto w złocie i niebie
kamienny łeb miasta
zanurzył?... I ludzi
legenda przerasta.**

**Zostało milczenie
i wieczór oddycha
zakuty w uliczki
podobne do mnicha,
a ludziom, co przeszli
z ceglami po murze,
zabrała cień ludzki
noc w mniszym kapturze.**

**Została legenda
kadzidłem owiana,
przez ludzi w marmurze
i drzewie ciosana,
lecz złoto kradzione
z zarobków pradziada
w piwnicy biskupiej**

biskupa spowiada.

**A miasto, co rośnie
nad Wisłą z żelaza,
odjęte pamięci
imiona powtarza,
bo nasi ojcowie
robili na pańskim
i złota starczyło
na szkołę z krużgankiem.**

**I niech się nikt miastu
nowemu nie waży
załamać kaptura
mniszego na twarzy.**

[Spis treści](#)

Do Madonny

**Jest Madonna malowana
barwą owsa i pszenicy
i w rumianku po kolana
stoi święty głaz dziewicy.**

**Wydeptały do niej ścieżki
pokolenia pańszczyźniane,
aż spróchniały święte deski
zdrowaśkami całowane.**

**Niemal w każdą miedzę wrosła
wystrugana z drzewa postać
i do dziś w każdym ogródku
czuwa święty kamień smutku.**

**Lecz nie jest to smutek boski,
który martwe drzewo wzrusza,
ale batem pańszczyźnianym
w pień wciosana chłopska dusza,**

**ale chłodny w polu spiż
o zastygłej twarzy chłopki
i u skroni srebrny liść
i u stóp miedziane snopki.**

**Jest Madonna malowana
przebiśnięciem i purpurą
i ślepiec o grosz od rana
błaga niebo pod figurą.**

**Na kolanach i na flecie
pradziad błagał cię jak mógł,
a garbate jego plecy
zginał pług.**

**Pozwól matko, że cię wnuk
dzisiaj w cień przesunie z pola.
Taka jest widocznie wola
twoich sług.**

[Spis treści](#)

Zbożny interes

***15 sierpnia 1953 r. widziałem, jak
w parafii W... karczmarz w czasie
odpustu sprzedawał szklanke wody
ogórkowej po pięć zdrowasiek na
jego intencję.***

**Woda, woda ogórkowa. .
Pięć zdrowasiek jedna szklanka,
a choć niebo to nie towar,
woda, woda ogórkowa.**

**Kiedyś z mojej beczki ciekł
płomień wina i gorzałka,
ale jak to proboszcz rzekł:
□ w każdym zwierzu dusza załka □,
to i we mnie, ludzie moi,
stary diabeł w płaczu stoi,
stąd taniocha od poranka:
woda, woda ogórkowa.
Pięć zdrowasiek jedna szklańka.**

**A właściwie było tak:
karcznię miałem koło drogi,
a że węgla było brak,**

**to mróz w ludziach topniał srogi
przy kieliszku, przy butelce
i kontenci byli wielce
ludzie biedni, a i czasem
wójt i proboszcz za szynkwasem
zaszczycili boski miód.**

**Ale beczka ma też spód,
dzbanek - ucho, koniec - sznurek
i pozostał mi ogórek:
woda, woda ogórkowa,
pięć zdrowasiek jedna szklanka,
a choć niebo to nie towar,
woda, woda ogórkowa.**

[Spis treści](#)

Pogawędka na drodze

**- Takie konie - skarb nad skarby.
Można jechać i do piekła,
byle tylko furmanowi
prosto w gardziel wódka ciekła.**

**Gdyby tylko lejce mocne
i wędzidła twarde w pyskach,
to można by diabłu w kaszę
dmuchać z bliska.**

**To nie dawne czasy, kumie.
Karczma stała obok szynku
i po flaszcze flaszkę można
było suszyć przy kominku.**

**A gdy nocą człowiek wracał,
pryskał ogień spod kopyta,
a ludziska stojąc w oknach,
powiadali, że już świta.**

**Dzisiaj bida z bidą, kumie.
Do dna wysechł gruby dzbanek
i w komorze ledwie ledwie
starczy owsa dla kasztanek.**

**To nie dawne czasy, kumie.
Pusto w dzbanku i w komorze
i od świtu aż do nocy
za parobka człowiek orze.**

**Ale czas już na mnie, kumie,
trzeba sprzedać trochę zboża,
to i dzbanek się napełni,
jeśli taka wola boża.**

[Spis treści](#)

W miasteczku

Towarzyszom z moich okolic

**W małym miasteczku ciemny rynek
kipi jak czajnik w dzień jarmarczny,
a obok rynku szept godzinek
miesza się z czkawką karczmy.**

**Poza tym cicho jest, tak cicho,
że spod kościoła święci
chyba za ciszę tę zostali
w dębowe pnie zakłęci.**

**Tylko uliczki z długą szyją
skręca wiatr w rude obwarzanki,
lecz domy przy nich światło piją
poprzez firanki.**

**Ale po mieście krążą cienie
ludzi dzielących □słowo boże□,
a gdy nad słowem trwa milczenie
słysząc, jak dzwonią w słowach noże.**

[Spis treści](#)

W kawiarni

Ja tam nie lubię opowiadać,

**bo nie mam gęby jak harmonia,
lecz któryż żołnierz nie dosiada
swojego konia.**

**Nie w jednym pułku się służyło,
wodę się piło z wielu rzek,
a że gorąco czasem było
to inna rzecz.**

**Ja tam nie lubię, Boże święty,
rzucić nikomu w oczy piaskiem,
ale i kozak klękał - ścięty
pod szabli blaskiem.**

**Chłopi z pięściami do nas, panie,
a ponad nami błyskawice
szabel i kopyt wspiętych granie
dławi ulice.**

**Ja tam nie lubię - jeszcze kubek
na starość gardło schnie jak trzcina.
To z nudów w życiu człowiek dłubie
przy szklance wina.**

**Ja tam nie lubię, panie tego,
lecz czekam, kiedy znowu błysnie
szabla. Poproszę coś mocnego,
bo człowiek kiśnie.**

[Spis treści](#)

Żołnierz Polski Ludowej mówi:

**Po to mi oczy dano
i w oczach światło słońca,
abym mógł dobrze widzieć,
jak sosna gwiazdy strąca
w pachnące lasem siano.**

**Po to mi oczy dano
i w oczach kruszec nieba,
abym za nocy ścianą
mógł dostrzec każdy ruch,
a patrzeć dobrze trzeba.**

**Po to są moje ręce
i dłoniom broń oddana,
aby nie musiał więcej
mój syn i wnuk do ziemi
przed wrogiem giąć kolana.**

**Po to mi serce dano,
abym mógł żyć jak człowiek.**

Bratu Edwardowi

[Spis treści](#)

List z Ameryki do mojej matki

**O moja dobra przyjaciółko!
Dogasa dzień jak żużel w piecu,
a życie jest jak dymu kółko.
Wczoraj zabili go na wiecu,
o moja dobra przyjaciółko.**

**Wciąż mi się zdaje, że oddycha
i we śnie szuka mojej ręki,
a to za oknem ciemny wichur
świszcze w kamiennych ustach wnętr,
wciąż mi się zdaje, że oddycha.**

**Życie jest tylko dla morderców,
a on był przeciw nim i wojnie,
dlatego stał tkwi w jego sercu,
lecz czemu żandarm śpi spokojnie?
Życie jest tylko dla morderców.**

**Nie mogę płakać, bo się lękam.
że zbudzę syna, a syn nie wie,
dlaczego drzę, gdy jego ręka
szuka ust ojca koło siebie.
Nie mogę płakać, bo się lękam.**

**O moja dobra przyjaciółko
życie jest u nas dla morderców.**

[Spis treści](#)

Nauka

**Nikt mi nie każe z karabinem
chodzić na podbój obcej ziemi,
nikt mi nie każe pić ostrożnie
wody ze studni w obcym kraju
i piec ostatnią gęś na rożnie
skradzioną chłopu chyłkiem z kojca
i patrzeć w jego twarz podobną
do twarzy ojca.**

**Swoją ojczyznę mam od ludu:
pierścienie gór i misy dolin
odlane z cynku, węgla, miedzi,
a pod lasami zboże siedzi
pijące jasną wodę rzek.**

**Lud mnie nauczył praw miłości
i dał na własność wszystkie prawa,
a gdym upadał - wątłe ciało
nasycił blaskiem pól i lasu
i jestem zdrów. A tym, co żyją
z pieczęcią zdrady w ogniu czasu,
zwiąże lud szorstki skręt powroza -
jedyny order pod ich szyją.**

**Lud mnie nauczył, jak się ceni
przyjaźń do śmierci i po śmierci,
a gdy się bliska twarz w cień zmieni
w cieniu tym dojrzeć rysy twarzy
tych, którzy padli w gorzki piach.**

[Spis treści](#)

Przypowieść o Niemcach

**Jest taka jedna smutna baśń,
dziad ją pamięta, wnuk pamięta,
choć tyle razy była ścięta
ostrzem u pnia.**

**Ostrze stępiało, ale pień
ścięty u ziemi znowu rośnie
i dzwoni ludom coraz głośniej
brunatny cień.**

**Jest taka jedna smutna pieśń,
że jeśli Niemiec progu dotknie,
pali się dom i płomień w oknie
pożera wieś.**

**Lecz zna niemiecki lud z nazwiska
ślepcę, co starą bronią błyska -
i strąci ślepcę, jak się strąca
owoc bez słońca.**

**Jest taka jedna pieśń skrzydlata,
że jeśli lud kark zdrajcy łamie,
trzeba mu wtedy podać ramię
brata.**

[Spis treści](#)

Czuwanie

**Nie po to we mnie serce rośnie,
aby się uczyć nienawiści
i dłoń nie po to zna kształt maszyn,
aby karabin czyścić.**

**Jestem dorosły, a jak dziecko
krzyczę i gryzę we śnie pięści,
bo z mego domu ogień bucha
i czołg wśród zboża chrzęści.**

**Budzę się nocą na skrzyp progu
i koło siebie szukam broni,
a to z fabryki brat powraca
i w rękach matki rondel dzwoni.**

**Nie jestem tchórzem i nie będę,
ale zbyt długo mnie uczono,
aby nie wierzyć ciszy dzwonnicy,
póki nie ścięto szyi dzwonom.**

**Nie po to we mnie serce rosło,
aby się uczyć nienawiści
i dłoń nie po to zna kształt maszyn,
aby karabin czyścić.**

**Ale wśród was i dla was piszę
na żywej korze naszych dni,
a gdy do oka wróg broń wzniesie,
broń mu wyrwiemy, towarzysze.**

[Spis treści](#)

Ballada nadwiślańska

**Będę chodził ostrożnie
po tej ziemi, gdzie gaśnie
dzika jabłoń i głóg,
aż się uskok zatrzaśnie
nad wspomnieniem u stóp.**

**Kto jesienią koczuje
u wiślanych wód,
cienie nocą zwołuje
i prowadzi przez bród?**

**Jakaś chłopska konnica
z wygasłego powstania
pije światło księżyca
i przeprawę osłania.**

**To Ściegienny prowadzi
chłopów ciemnym wąwozem
na zamczyska i dwory.
Dzwonią kosy i świecą
wyostrzone topory,
a za pasem powrozy.**

*

**Będę chodził ostrożnie
po tej ziemi, gdzie gaśnie
dzika jabłoń i głóg,
aż się uskok zatrzaśnie**

nad wspomnieniem u stóp.

**Gdzie się podział przewoźnik
i dębowy prom,
siwy starzec powroźnik
i nad Wisłą dom?**

**Starzec mówił, że we śnie
widział syna nad wodą
jak rękami prąd badał,
a to tylko z czereśni
kwiat gasnący opadał.**

**Może właśnie w tym czasie
przy ognisku w szałasie
grzał syn ręce i widział
starca z siecią nad Wisłą,
zanim upadł o świcie
w obcym mieście - Madrycie
broniąc ziemi ojczystej.**

*

**Będę chodził ostrożnie
po tej ziemi, gdzie gaśnie
dzika jabłoń i głóg,
aż się uskok zatrzaśnie
nad wspomnieniem u stóp.**

**Nie dowie się ballada,
w jakim kraju koczuje
Paweł, leśny wesolek
i czy konia - dosiada
jakby wchodził na stołek.**

**Tyle tylko wiadomo,
że bez wieści utonął
i że w leśnej kompanii
tęskniło się za nim.**

**Krąży jeszcze legenda,
że codziennie o zmroku
poi konia i czuwa
z bronią obok potoku.**

Tu się kończy ballada

**tak podobna do pieśni,
że jej wątek odnajdą
w szumie lasu współcześni.**

Spis treści

Kowal

**Cóż po tobie pozostanie? -
Rudy sad w okwiatu pianie,
wystrugane z drzewa dzwono
i zaklęty żar w bierwiono.**

**Dzisiaj głos twój w wiejskiej pieśni
jak uschnięta gałąź skrzypi
i już nawet mnie się nie śni,
że w twym głosie metal kipi.**

**Gdy przyjeżdża ojciec do mnie
i rozmowa sięga wspomnień,
pytam, jak też kowal żyje?
□ - I jak jeszcze! - za stu pije,
z dzierlatkami wdowców swata
i staruchom figle płata.**

**Taki był i taki został:
kpiarz i bibosz jakich mało
z moich czasów ocalało,
kiedy to strugami ciekła
gdańska wódka rodem z piekła,
lecz ty tego nie zrozumiesz,
choć to przecież sprawa prosta.**

**Musisz wiedzieć, że w rzemiośle
był to mistrz nad mistrze.
Dla kościołów kuł lichtarze
z grubej miedzi, a tak zmyślnie
wyciął w nich pijackie twarze,
że jak starzy ludzie bają -
kowal zrobił karczmę z raję.**

**Trochę ciemna i ognista
siła drzemie w tym bazarzu,**

**co nocami w kotle warzył
rudą miedź i rudy piasek,
lecz ty tego nie zrozumiesz,
choć to sprawa oczywista□.**

**Nie pamiętam, co się działo
w owe dni u mej kołyski,
tyle wiem, że błonie grzmiało
brukowane podkowami,
zanim ścięto krzyk bandosów
pociskami.**

**I widziałem, jak o świcie
żandarm kolbą bił kowala,
bo do buntu wieś podpalał,
chcąc odmienić jej psie życie.**

**A tyś ojciec zaprzepaścił
w opowieści z dzwoneczkami
twarz człowieka utajoną
pod blizn korą i zmarszczkami.**

[Spis treści](#)

Wspomnienie

**Komu w ojczyźnie ogniem woda,
a chleb kamieniem w zębach chrzęści,
ten pierwszy wrogom ramię poda
z granatem w pięści.**

**Tyś mój przyjaciel białych nocy,
sznurków w kieszeni i metalu,
lecz metal w rzucie z twojej procy
jest także twardą grudką żalu,
że z tobą rosnę. I nic więcej
nie chciałem widzieć w twojej ręce
jak tylko procę i u głowy
wieniec brzozy.**

**Skąd miałem wiedzieć, czuły pętał,
że broń dziecięca będzie bronią
zdrajcy - i runie między nami**

**przyjaźń na co dzień i od święta
i nikt już we mnie nie oczyści
pola rosnącej nienawiści.**

**A mogła krążyć między nami
piłka kupiona u kramarza .
i przyjaźń, co się tylko zdarza
dzieciom karmionym częściej łzami
niż chlebem, gdyby nie karabin,
co wszystko między nami zabił.**

**Jak równy z równym jedno prawo
dostałeś ty i ja na wiano
i można było żyć i kochać,
lecz tyś chciał zgiąć i zgiał kolano
przed bronią wroga. Oto prawo
równa cię dziś ze zdrajców ławą.**

**Jak można było stracić wszystko?
Chyba, że liczysz żołąd groszowy
zdrajcy - i biały zarys głowy
matki schylonej w płaczu nisko
nad twoim życiem. Życie mówi,
żeś stracił wszystko.**

**Nie żal mi ciebie, nie żal wspomnień,
które należą tylko do mnie,
lecz czemu z tobą, smutny łotrze,
dzieliłem chleb i dzielę słowa,
gdy nic do ciebie już nie dotrze.**

**Ale zostaną chleb i słowa,
które podzielę znów od nowa
pomiędzy ludzi - spadkobierca
wspomnień bez serca.**

[Spis treści](#)

Opowieść przed 1 Maja

**Ty tego, synku, nie pamiętasz.
O świcie z czarnej nocy konie
ze ścieku ulic piły krew,**

**a jeźdźcy na nich mieli skronie
z miedzi - i w oczach gniew.**

**Ty tego, synku, nie pamiętasz.
Tobie wystarczy flaszka mleka -
pijesz i słuchasz, jak za oknem
w zerwanej rynnie wicher szczeka.**

**Ty tego, synku, nie pamiętasz.
U bramy stała barykada.
Z niej każdy kamień tobie dzieje
mógłby jak żywy opowiadać,
lecz na dziś dosyć. - Dnieje.**

[Spis treści](#)

Komentarze dotyczące mojej witryny można wpisywać w [Mojej księdze gości](#)